

УДК 004.738

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/30.2>**Калініченко Л.Л.**

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та менеджменту
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9847-8448>

Мельник Л.Г.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування
Сумський державний університет
директор
Науково-дослідний інститут економіки розвитку МОН України
та НАН України у складі Сумського державного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7824-0678>

Літвінова А.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та менеджменту
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2513-0632>

Коблянська І.І.

кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування
Сумський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7844-9786>

Кубатко О.В.

доктор економічних наук, професор,
доцент кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування
Сумський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6396-5772>

АМБІВАЛЕНТНІСТЬ ЕТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ У ЦИФРОВОМУ ПЕРЕХОДІ¹

У статті визначена важливість цифрового переходу у сучасному світі, оскільки він сприяє трансформації суспільства та надає нові можливості для покращення якості життя в різних сферах глобальної діяльності. Здійснення успішного цифрового переходу вимагає комплексного підходу, що враховує дії різних суб'єктів суспільства, таких як уряд, бізнес та громадяни. Ця співпраця може відкривати нові можливості для розвитку економіки, поліпшення життя та підвищення ефективності послуг. Проте, для досягнення позитивних результатів важливо враховувати аспекти, які пов'язані з розумінням та дотриманням етичних цінностей, принципів і стандартів у цифровому середовищі. Розуміння моральності та правильності дій є ключовим для створення сталого та справедливого цифрового суспільства. Один з важливих аспектів полягає в забезпеченні прав користувачів та громадян, де особливе значення мають приватність та безпека даних. Реалізація етичних принципів у цифровому переході супроводжується рядом викликів. Підтримання балансу між забезпеченням конфіденційності та прозорістю перед суспільством може спричиняти етичний конфлікт. Для забезпечення адекватного захисту даних, компанії мають дотримуватися ряду правил і норм. Це, у свою чергу, сприяє підвищенню довіри споживачів і може стати ключовим фактором конкурентної переваги. Водночас, порушення норм конфіденційності та захисту даних може викликати правові та фінансові проблеми та негативно позначитися на репутації. Амбівалентний аспект, що може виникнути у відношенні між прозорістю та приватністю в цифровому середовищі полягає в тому, що з одного боку, прозорість може сприяти довірі громадськості до дій компанії та урядових органів, а також підвищити ефективність контролю за використанням даних. З іншого боку, прозорість формує ризики порушення конфіденційності та права на приватність даних. З'ясовано, що розв'язання етичного конфлікту між конфіденційністю та прозорістю даних потребує збалансованого підходу, який базується на дотриманні нормативних вимог й одночасно забезпечує відкритість, сприяючи зростанню довіри користувачів. Визначено, що застосування інтеграційного підходу до розробки, впровадження і дотримання етичних цінностей та стандартів сприятиме створенню справедливого та сталого цифрового суспільства й зміцненню довіри між членами.

Ключові слова: цифровий перехід, етичні принципи, етичний конфлікт.

¹ Стаття підготовлена в рамках науково-дослідних проєктів «Цифрові трансформації для забезпечення цивільного захисту та післявоєнного відновлення економіки в умовах екологічних і соціальних викликів» та «Фундаментальні засади переходу України до цифрової економіки на основі реалізації Industries 3.0; 4.0; 5.0».

Постановка проблеми. У зв'язку зі стрімким розвитком технологій та широким поширенням Інтернету, суспільство стикається зі значними трансформаціями в усіх сферах діяльності. Цифровий перехід став однією з ключових тенденцій, що впливають на економіку, політику, культуру, освіту та інші аспекти сучасного життя.

Інтеграція цифрових технологій в усі сфери діяльності суспільства охоплює впровадження нових технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, хмарні обчислення, Інтернет речей, великі дані та інші. За допомогою штучного інтелекту можна автоматизувати процеси та здійснювати прогнози, технології блокчейну можуть забезпечити високий рівень безпеки та довіри у фінансових операціях та інших областях, а аналіз великих масивів даних дає можливість викривати нові закономірності та приймати обґрунтовані рішення в різних галузях. Цифрові технології дозволяють компаніям переосмислити свої бізнес-процеси та пристосуватися до нових ринкових умов. Вони можуть пропонувати нові цифрові продукти та послуги, забезпечуючи зручність та персоналізацію для клієнтів. Впровадження цифрових технологій дозволяє автоматизувати процеси, підвищувати продуктивність та стимулювати інновації. Розширюються можливості доступу до інформації та онлайн-послуг, що полегшує комунікацію та сприяє розвитку всіх сфер діяльності, громадського життя та нових можливостей для підприємництва.

Використання цифрових технологій відіграє важливу роль у екологічно збалансованому споживанні ресурсів. Ефективне управління відходами та впровадження екологічно чистих альтернатив, таких як відновлювана енергія, електромобілі та екологічно безпечні матеріали, мінімізує негативний ефект на довкілля.

Отже, цифровий перехід змінює спосіб, яким ми працюємо, спілкуємося, споживаємо інформацію, та взаємодіємо зі світом навколо нас. Цифровізація стає критично необхідною для забезпечення конкурентоспроможності, ефективності та інноваційного розвитку суспільства. Однак, разом з безсумнівними перевагами, цифровий перехід ставить перед суспільством нові складні етичні виклики, які вимагають уважного обговорення та вирішення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні аспекти цифрової трансформації висвітлені в наукових працях Струтинської І. [1], Нікітіна Ю. [2], Матвейчук Л. [3], Гудзь О. [4], Воржакова Ю. [5], Седікової І. [6] та інших науковців. Проблемам цифрової етики бізнесу присвячені роботи Компанієць В. [7], Чікарькової М. [8], Конюкової І. [9], Ремньової Л. [10], Андрійченко Ж. [11] на інших науковців.

Виділення не вирішених частин загальної проблеми. Сьогодні ще залишаються не повністю розкритими такі питання етики цифрового переходу як забезпечення належного захисту та довіри, забезпечення відповідального та етичного використання штучного інтелекту. Ці етичні виклики стають особливо актуальними у контексті швидкого технологічного розвитку та зростання впливу цифрових технологій на наше життя.

Мета статті: визначити та проаналізувати зміст етичних викликів, які виникають в результаті переходу від традиційної економіки до цифрової; розкрити протиріччя між очевидними перевагами цифрової трансфор-

мації та складними етичними питаннями, що виникають; запропонувати шляхи вирішення етичних дилем.

Виклад основного матеріалу дослідження. В епоху зростаючої цифровізації держава, організації і громадськість стикаються з важливими викликами та можливостями. Нові технології та цифрові інструменти вимагають впровадження етичних цінностей, принципів та стандартів, що визначають правильність та моральність дій і рішень, для досягнення сталого та справедливого цифрового суспільства. Однак, впровадження етичних принципів у цифровому переході може ставити перед суспільством ряд викликів та завдань (рис. 1).

По-перше, необхідно розробити загальноприйнятні та узгоджені етичні стандарти для різних сфер цифрових технологій. Наприклад, штучний інтелект, аналітика даних, інтернет речей, кібербезпека – кожна з цих галузей має свої особливості та виклики. Створення етичних рамок та директив для кожної з них допоможе визначити межі допустимої дії технологій.

По-друге, важливо забезпечити широкий діалог між громадськістю, бізнесом, урядом та академічною спільнотою стосовно етичних вимог цифрового переходу. Громадськість повинна знаходитись в центрі цього діалогу, адже цифрові технології впливають на всі сфери життя і кожного індивіда.

По-третє, етика цифрового переходу повинна забезпечувати уважне ставлення до питань приватності та захисту даних [12]. Зі збільшенням обсягу персональної інформації, що збирається та обробляється цифровими системами, необхідно стежити за тим, щоб користувачі мали повний контроль над своїми даними та їх використанням.

По-четверте, етика цифрового переходу повинна забезпечити розвиток технологій, які просувають цінності сталості та екологічної відповідальності. Технології повинні сприяти ефективному використанню ресурсів, зменшенню викидів шкідливих речовин, підвищенню енергоефективності та збереженню природних екосистем.

По-п'яте, необхідно забезпечити розвиток цифрової грамотності, яка допоможе користувачам розуміти та ефективно використовувати цифрові технології. Це має включати навички критичного мислення, оцінки достовірності інформації, безпеки в мережі та захисту приватності.

Запровадження цифрових технологій повинно супроводжуватися уважним аналізом етичних проблем і можливих наслідків. Діалог з різними стейкхолдерами та експертами допоможе ідентифікувати етичні виклики та відреагувати на них належним чином.

Етичні принципи у цифровому просторі відрізняються від традиційних етичних питань через специфіку цифрового середовища та технологій. Особливості етичних принципів у контексті цифрового переходу визначені в таблиці 1.

Ці етичні принципи сприяють створенню середовища, в якому розвиток технологій та цифровий перехід відбуваються з урахуванням прав та інтересів користувачів та суспільства загалом (рис. 2).

Таким чином, основні аспекти етики цифрового переходу включають:

- гарантування прав людей на приватність та безпеку їхніх особистих даних в цифровому середовищі;
- недопущення використання технологій для порушення прав і свобод;

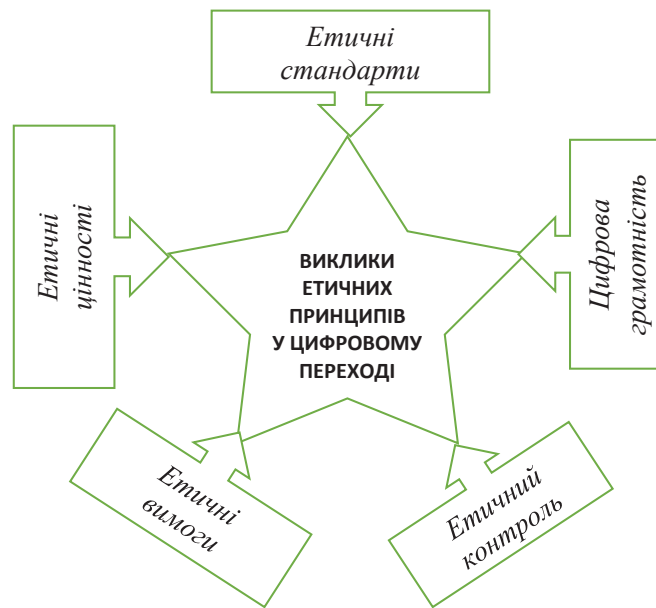

Рисунок 1 – Етичні виклики цифрового переходу

Таблиця 1 – Особливості етичних принципів у контексті цифрового переходу

Етичні принципи цифрового переходу	Особливості етичних принципів
Конфіденційність	Забезпечення конфіденційності даних є важливим з етичної і правової точок зору, оскільки недотримання цього принципу може призвести до порушення прав особи та спричинити негативні наслідки. Етичний принцип конфіденційності включає вимоги щодо згоди на обробку даних, анонімності, обмеження збирання лише необхідних даних та використання їх тільки з метою, для якої були зібрані.
Транспарентність	Компанії повинні бути прозорі стосовно того, які дані збираються, як вони використовуються і зберігаються. Користувачі повинні бути обізнані щодо політики роботи з даними та механізмів управління власними даними.
Відкритість	Відкритість щодо дій, процесів та алгоритмів, які використовуються в цифровому середовищі, сприяє підвищенню довіри користувачів та вирішенню етичних питань, пов'язаних з автоматизацією та штучним інтелектом.
Чесність	Компанії повинні дотримуватися чесних практик стосовно представлення даних та їхньої обробки.
Цілісність (інтегритет даних)	Інтегритет даних – це властивість, яка вказує на точність даних, цілісність і недоступність для несанкціонованих змін. Це означає, що дані залишаються оригінальними недоступними для несанкціонованої модифікації та відповідають передбачуваній структурі та формату. Маніпуляція або спотворення даних може спотворювати реальний зміст і ввести в оману користувачів.
Анонімність	При обробці даних компанії можуть збирати анонімні дані, щоб уникнути їх зв'язку з конкретними особами та відповідних ризиків.
Відповідальність	Компанії та організації мають діяти соціально відповідально, з урахуванням реалій цифрового середовища. Дотримання етичних принципів роботи з даними має бути органічною складовою соціально відповідального бізнесу. Тут важливо наголосити на етиці використання роботів, автономних систем і штучного інтелекту, що повинна відповідати загальносуспільним цінностям та бути належним чином задокументована в компанії.
Справедливість і рівність	Цей етичний принцип полягає в тому, що всі люди повинні мати рівний доступ до цифрових технологій і можливості отримувати вигоди від їх використання без дискримінації або обмежень. Для реалізації цього принципу важливим є забезпечення доступності програм цифрової грамотності для всіх верств населення. Розробка цифрових продуктів та послуг повинна враховувати потреби та можливості різних груп користувачів.
Міжкультурна сенситивність	Чутливість до культурних відмінностей, оцінка їх з точки зору релятивізму, здатності розуміти і приймати множинність ідей, цінностей, установок.
Безпека	Компанії повинні впроваджувати механізми захисту для запобігання порушенню безпеки даних. Забезпечення безпеки даних має здійснюватися засобами шифрування, контролю доступу, захисту від несанкціонованого доступу, технічними та організаційними заходами.

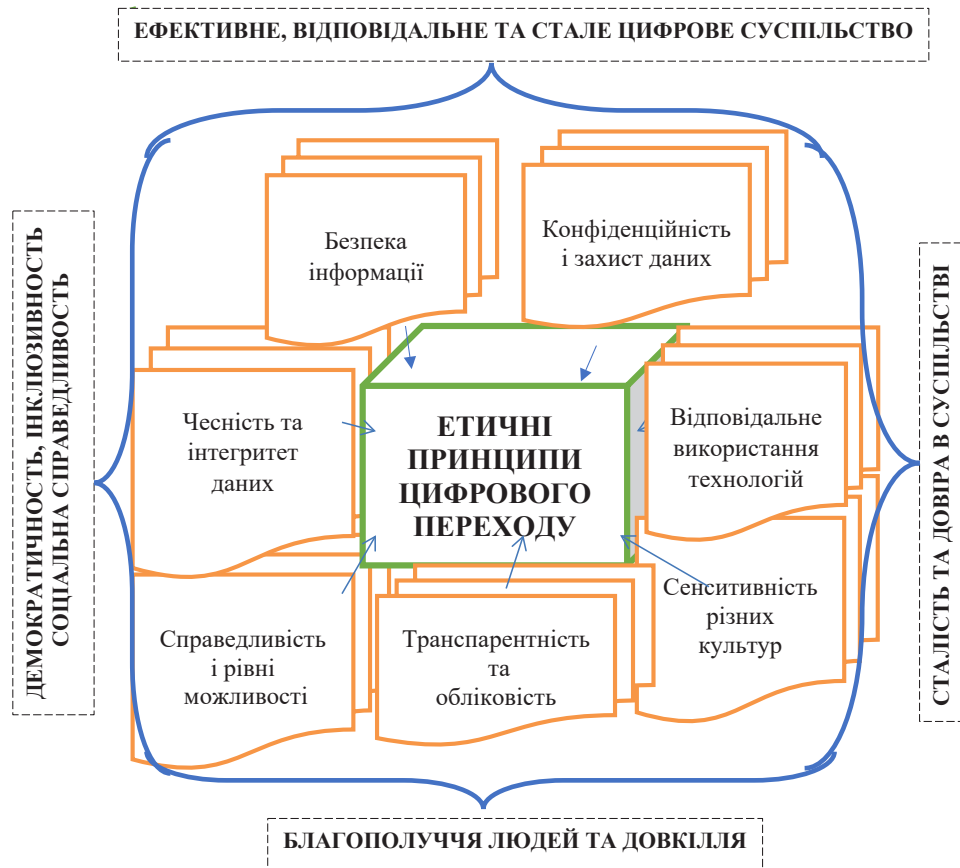

Рисунок 2 – Етичні принципи цифрового переходу

- створення рівних можливостей для всіх;
- зрозумілі користувачам політики та механізми управління даними;
- збереження довіри споживачів та врахування соціальних наслідків технологічних рішень;
- відповідність цінностям суспільства та дотримання норм професійної етики.

Компанії, які дотримуються етичних принципів і високо цінують приватність своїх користувачів, виконують свої соціальні та моральні обов'язки перед суспільством (рис. 3).

Всі користувачі мають право на приватність та контроль над своїми персональними даними і безпеку в інтернеті. Слідування етичним стандартам передбачає створення та дотримання механізмів захисту прав користувачів. Конфіденційність та гарантування прав людей на приватність та безпеку їхніх особистих даних в цифровому середовищі є важливим принципом цифрового переходу. Це пояснюється зростаючою кількістю даних, які збираються та обробляються в онлайн-сервісах та додатках.

Потреба зберегти приватність та конфіденційність інформації, одночасно забезпечуючи прозорість та відкритість діяльності організації перед суспільством, вказує на амбівалентність етичних принципів. Амбівалентність полягає у тому, що обидва аспекти є важливими, і вибір між ними може бути складним завданням (дилема щодо того, якою мірою забезпечити прозорість та відкритість, так, щоб не порушити приватність). Отже, амбівалентність етичних принципів у цифровому переході означає, що деякі етичні принципи можуть мати

двозначний характер або сприйматися по-різному в контексті впровадження цифрових технологій та процесу цифрової трансформації. Це може відбуватися внаслідок різних інтерпретацій (залежно від поглядів, цінностей та інтересів різних сторін), а також суперечностей через зіткнення різних етичних позицій.

В цифровому середовищі амбівалентність, розглянута у контексті прозорості та конфіденційності, знаходить прояв у таких аспектах:

– Гарантування приватності користувачів. З одного боку, організації мають забезпечувати належне управління персональними даними користувачів, зберігати таку інформацію безпечно та не передавати третім сторонам без згоди. Особливо це стосується таких даних, як медична інформація або фінансові дані.

– Відкритість перед суспільством. З іншого боку, прозорість є ключовою для розбудови відносин довіри між організаціями та користувачами, а також для сприяння відкритості та більшій відповідальності перед суспільством. Користувачі мають право знати, які дані збираються, як вони використовуються і як зберігаються.

– Забезпечення безпеки даних. Якщо дані розкриваються (набувають ознак відкритих даних) або поширюються між партнерами, важливо забезпечити, щоб вони були анонімізовані, деперсоналізовані, або агреговані таким чином, щоб не порушувалася приватність окремих осіб.

– Дозвіл на збір та використання даних. Збір та використання персональних даних має здійснюватись виключно за згодою користувачів. Користувачі також повинні мати

Рисунок 3 – Переваги етики цифрового переходу

можливість обирати, які дані вони хочуть надавати (свідомо і зважено, маючи повну та вичерпну інформацію).

Конфлікт між конфіденційністю та прозорістю, що є проявом амбівалентності етичних принципів, може мати місце у відносинах всередині та між орга-

нізаціями (публічні та приватні), приватними особами (рис. 4).

Розв'язання етичного конфлікту між конфіденційністю та прозорістю потребує збалансованого підходу, який ґрунтується на дотриманні нормативних вимог,

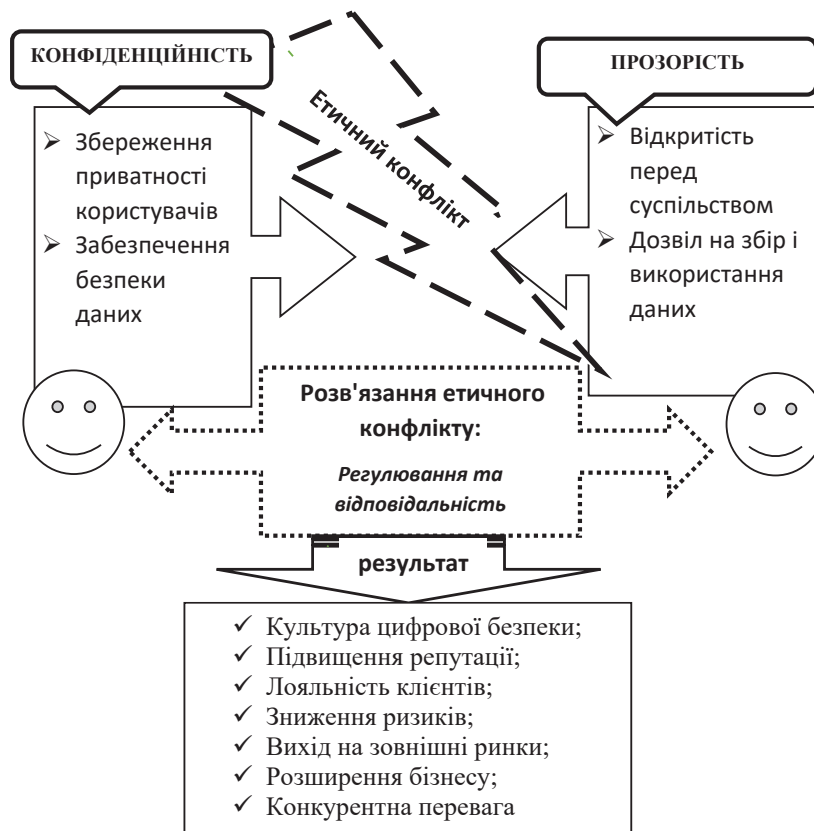

Рисунок 4 – Амбівалентність між конфіденційністю та прозорістю

сприянні відкритості, та підвищенні довіри стейкхолдерів. Організації повинні дотримуватися законодавства та нормативних вимог стосовно конфіденційності даних і забезпечувати ефективний контроль за їхнім використанням. Необхідно встановити чіткі політики та процедури збирання та обробки даних, а також інформувати користувачів про їхні права та можливість контролю за своїми даними.

Для належного захисту приватності, компаніям необхідно дотримуватися правил та регуляторних вимог щодо персональних даних. Невиконання цих правил може призвести до юридичних і фінансових проблем та негативного впливу на репутацію. Репутація в цифровому середовищі є критичною для успішної діяльності, а порушення правил захисту даних може суттєво вплинути на позиції компанії на ринку. Дотримання норм приватності та захисту даних допомагає уникнути таких ризиків. Компанії, які гарантують конфіденційність та безпеку даних, зазвичай, мають більшу лояльність клієнтів. Також, виконання цих вимог дозволяє компаніям рости та розширювати бізнес – через відповідність очікуванням та практикам діяльності партнерів та стейкхолдерів на зовнішніх ринках. Компанії, які дотримуються високих стандартів конфіденційності та захисту даних, можуть розраховувати на довіру та повагу клієнтів та споживачів. Таким чином, дотримання етичних принципів роботи з даними можна розглядати як важливий чинник конкурентної переваги в цифровому середовищі.

Висновки. Цифровий перехід має важливе значення у сучасному світі, оскільки він сприяє трансформації суспільства та надає нові можливості для покращення якості життя в різних сферах. Здійснення успішного цифрового переходу вимагає інтегрованого

підходу, що враховує дії різних суб'єктів суспільства, таких як уряд, бізнес та громадяни. Ця співпраця може відкривати нові можливості для розвитку економіки, поліпшення життя та підвищення ефективності послуг. Однак, для досягнення позитивних результатів важливо враховувати етичні аспекти роботи з даними.

Успішне впровадження цифрових технологій пов'язане з розумінням та дотриманням етичних цінностей, принципів і стандартів. Врахування моральності та правильності дій є важливою складовою для створення сталого та справедливого цифрового суспільства. Один із ключових аспектів цього процесу – це забезпечення прав користувачів. Серед цих прав важливе місце займає приватність та безпека даних.

Успіх цифрового переходу визначається, значною мірою, адекватною трансформацією етичних засад суспільного буття, що супроводжується рядом викликів. Досягнення балансу між забезпеченням приватності та прозорості перед суспільством є суперечливим завданням, що може призвести до етичного конфлікту. Для забезпечення адекватного захисту даних, компанії повинні дотримуватися правил та норм охорони інформації. Порушення цих норм може призвести до правових і фінансових проблем, а також негативно вплинути на репутацію організації. Дотримання норм конфіденційності та захисту даних, навпаки, сприяє збільшенню довіри споживачів, що може стати ключовим фактором конкурентної переваги компанії.

Розв'язання етичного конфлікту між конфіденційністю та прозорістю потребує збалансованого підходу, який дотримується нормативних вимог і регулювання, одночасно забезпечуючи відкритість та довіру від користувачів.

Список використаних джерел:

- Струтинська І., Дмитроца Л., Козбур Г. Методологія визначення рівня цифрової зрілості бізнес-структур методом кластеризації. *Підприємництво та інновації*. 2019. № 10. С. 188–194. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/10.29>
- Нікітін Ю., Кульчицький О. Цифрова парадигма як основа визначень: цифровий бізнес, цифрове підприємство, цифрова трансформація. *Маркетинг і цифрові технології*. 2019. [S.l.]. Vol. 3. No. 4. P. 77–87. URL: <https://mdt-opu.com.ua/index.php/mdt/article/view/86>
- Матвейчук Л.О. Цифрова економіка: теоретичні аспекти. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 4. С. 116–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_eco_2018_4_20
- Гудзь О.Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2. С. 4–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecmebi_2018_2_3
- Воржакова Ю.П., Хлебінська О.І. Сутність цифрової трансформації з різних позицій підприємців та науковців. *Економіка та держава*. 2021. № 9. С. 107–111. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.9.107>
- Седікова І., Седіков Д. Нові парадигми менеджменту в умовах цифрової економіки. *Food Industry Economics*. 2022. № 14(3). DOI: <https://doi.org/10.15673/fie.v14i3.2360>
- Компанієц В., Крацер В. Щодо впливу цифрової революції на економіку та людину: ефекти цифровізації. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 68. DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i68.188989>
- Чікарькова М. Етичні аспекти дистанційного навчання у добу пандемії COVID-19. *Освітологія*. 2021. № 10. С. 73–80. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2021.108>
- Конюкова І.Я., Сидоровська Є.А. Цифровий етикет комунікативної культури XXI століття. *Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2021. № 1. С. 26–30.
- Ремньова Л., Забаштанська Т. Диджитал-етикет у сучасних бізнес-комунікаціях та в управлінні персоналом. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 2(30). С. 32–43. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-2\(30\)-32-43](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-2(30)-32-43)
- Андрійченко Ж., Близнюк Т., Майстренко О. Digital етикет та комунікації: тенденції та вимоги сьогодення. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-24>
- Коблянська І. Трансформація етичних аспектів наукових досліджень в умовах цифровізації. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-33>

References:

- Strutynska I., Dmytrotsa L., Kozbur H. (2019). Metodolohiia vyznachennia rivnia tsyfrovoi zrilosti biznes-struktur metodom klasteryzatsii [Methodology for determining the level of digital maturity of business structures using the clustering method]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii*, no. 10, pp. 188–194. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/10.29>

2. Nikitin Yu., Kulchytskyi O. (2019). Tsyfrova paradyhma yak osnova vyznachen: tsyfrovyy biznes, tsyfrove pidpriumstvo, tsyfrova transformatsiia [Digital paradigm as the basis of definitions: digital business, digital enterprise, digital transformation]. *Marketing i tsyfrovi tekhnolohii*, [S.l.], vol. 3, no. 4, pp. 77–87. URL: <https://mdt-opu.com.ua/index.php/mdt/article/view/86>
3. Matveichuk L.O. (2018). Tsyfrova ekonomika: teoretychni aspekty [Digital economy: theoretical aspects]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 4, pp. 116–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_eco_2018_4_20
4. Hudz O.Ie. (2018). Tsyfrova ekonomika: zmina tsinnosti ta oriientyriv upravlinnia pidpriumstvamy [Digital economy: changing values and orientations of enterprise management]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, no. 2, pp. 4–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecmebi_2018_2_3
5. Vorzhakova Yu.P., Khlebynska O.I. (2021). Sutnist tsyfrovoy transformatsii z riznykh pozytsii pidpriumstiv ta naukovtsiv [The essence of digital transformation from different positions of entrepreneurs and scientists]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 9, pp. 107–111. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.9.107>
6. Sedikova I., Sedikov D. (2022). Novi paradyhmy menedzhmentu v umovakh tsyfrovoy ekonomiky [New paradigms of management in the conditions of the digital economy]. *Food Industry Economics*, no. 14(3). DOI: <https://doi.org/10.15673/fe.v14i3.2360>
7. Kompanyets V., Kratser V. (2019). Shchodo vplyvu tsyfrovoy revoliutsii na ekonomiku ta liudynu: efekty tsyfrovizatsii [Regarding the impact of the digital revolution on the economy and people: the effects of digitalization]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 68. DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i68.188989>
8. Chikarkova M. (2021). Etychni aspekty dystantsiinoho navchannia u dobu pandemii COVID-19 [Ethical aspects of distance learning in the era of the COVID-19 pandemic]. *Osvitohiia*, no. 10, pp. 73–80. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2021.108>
9. Koniukova I.Ia., Sydorovska Ye.A. (2021). Tsyfrovyy etyket komunikatyvnoi kultury XXI stolittia [Digital etiquette of communicative culture of the 21st century]. *Visnyk natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*, no. 1, pp. 26–30.
10. Remnova L., Zabashanska T. (2023). Dydzhital-etyket u suchasnykh biznes-komunikatsiakh ta v upravlinni personalom [Digital etiquette in modern business communications and personnel management]. *Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 2(30), pp. 32–43. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-2\(30\)-32-43](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-2(30)-32-43)
11. Andriichenko Zh., Blyzniuk T., Maistrenko O. (2021). Digital etyket ta komunikatsii: tendentsii ta vymohy sohodennia [Digital etiquette and communications: trends and requirements today]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-24>
12. Koblianska I. (2023). Transformatsiia etychnykh aspektiv naukovykh doslidzhen v umovakh tsyfrovizatsii [Transformation of ethical aspects of scientific research in conditions of digitalization]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-33>

Kalinichenko Liudmyla

V.N. Karazin Kharkiv National University

Melnyk Leonid

Sumy State University

Litvinova Anastasiia

V.N. Karazin Kharkiv National University

Koblianska Inna, Kubatko Oleksandr

Sumy State University

THE AMBIVALENCE OF ETHICAL PRINCIPLES IN THE DIGITAL TRANSITION

The article identifies the importance of digital transition in the modern world, as it contributes to the transformation of society and provides new opportunities for improving the quality of life in various areas of global activity. A successful digital transition requires a comprehensive approach that takes into account the actions of various actors in society, such as government, business, and citizens. This cooperation can open up new opportunities for economic development, improving lives, and increasing the efficiency of services. However, in order to achieve positive results, it is important to take into account ethical aspects related to understanding and adherence to ethical values, principles and standards. Understanding morality and the right thing to do is key to creating a sustainable and equitable digital society. One important aspect is ensuring the rights of users and citizens, where data privacy and security are of particular importance. The implementation of ethical principles in the digital transition poses a number of challenges. Maintaining a balance between ensuring privacy and simultaneous transparency to society can cause ethical conflict. To ensure adequate data protection, companies must comply with information security rules and regulations. Violation of these rules can cause legal and financial problems and negatively affect reputation. Compliance with privacy and data protection regulations, on the other hand, helps to increase consumer confidence, which can be a key factor in competitive advantage. An ambivalent aspect that may arise in the relationship between transparency and privacy in the digital environment is that, on the one hand, transparency can contribute to public trust in the actions of companies and government agencies, as well as increase the effectiveness of data control. But on the other hand, excessive transparency can violate the rights to privacy and confidentiality of personal data. It is found that resolving the ethical conflict between privacy and transparency requires a balanced approach that adheres to regulatory requirements and regulation while ensuring openness and trust from users. It is determined that the application of an integrative approach to the development, implementation and enforcement of ethical values and standards will contribute to the creation of a fair, sustainable and ethical digital society that is supported and surrounded by the trust of all its participants.

Key words: digital transition, ethical principles, ethical conflict.

JEL classification: C80, L63